

POPI JA HUUU

1

Sel hommikul tõusis Isand väga vara.

Ümmarguste ähmaste ruutude kaudu voolas natuke rohekashalli valgust. Tuba oli veel pime, ja Isand süütas küünla vasksel jalal.

Ta ajas punase pihiku selga ja sinised püksid jalga, kõik see aeg kangesti kõhides. Siis kangitses ta jalad ja tõmbas musta, maani ulatuva kuue selga. Kui ta kingapandlaid sidus, tuli tal kõva läkastus.

Ta ohkas, võttis paela ümmarguste mustade helmestega ja hakkas neid näppude vahel veeretama, ise tasakesi huuli liigutades.

Popi oma asemel valvas ta toimetusi ruskete, niiskete silmadega. Ta tundis nende helmeste lõhna. Neis oli midagi imalkanget ja nad ei meeldinud talle. Isanda nägu oli siis ikka igav ja kurb, kui ta helmeid veeretas.

Isand jäi vait ja vaatas liikumata küünla leeki. Ta lumivalge pea oli ette kummardunud ja värisevad sõrmed veel koos. Küünla taht põles pikaks, hakkas suitsema, kuid Isand ei pannud seda tähele.

Ta oli viimasel ajal üldse imelik. Ta tuli hilja öösi koju, istus küünla juures, murdis leiba, kuid unustas söömata, pidas palukest käes ja rääkis iseenesega.

Öösiti kuulis Popi Isandat läbi une raskelt ohkavat. Siis tõusis ta ja lähenes Isandale. Ta liputas hända, lakkus Isanda käsi ja katsus teda kõigiti lohutada. Kuid Isand ei tundnud seda.

Ta näis hirmsaid unesid nägevat, nagu Popigi, kui talle viirastusid tundmatud tänavad, täis vööraid vihaseid koeri.

Isand ohkas veel kord, tõusis, pani pähe karvamütsi suure nõõbiga keset pealage, puhus küünla, kükitas Popi ette ja patsutas teda selga.

«No — no — no!» häälitseis ta armastavalt ja sihitas koera sametpehmet pead. Popi sirutas ta käe all, liputas hända, haigutas ja ulatas rulluva keele kaugele välja.

Kui hea oli ometi Isand, kui seal tema ees islus, must kuub põrandal voltis! Ta nägi vaevalt ta pehmet naeratust hommiku videxikus.

Siis tõusis Isand ja läks nurka, kus seisis Huhuu suur puur. Miks peaks ta ometi tema juurde minemal mõttes Popi kadedalt ja jooksis Isanda kõrval, kõik aeg hända liputades.

Kuid Isand ei andnud Huhuuale midagi, nagu Popi oli kartnud. Ta ainult ähvardas teda sõrmega ja ütles noomivalt: «No — no, sina seali!»

Huhuu oli alles praegu ärganud. Ta oli unine ja tal näis olevat külm. Ta hõõrus õlga vastu puuri ja pidas käega kuklast kinni. Isanda ähvardusele ta ainult urises kurguhäälega.

Siis pöördus Isand. Popi jooksis ta ees turukorvi juurde, mis seinal rippus, kuid Isand ei pannud seda tähelegi. Norgus päi astus ta ukse juurde.

Väljas oli valgemaks läinud. Lahtise ukse kaudu paisis müür ja peen torn ning selle taga roheline taevas.

Olse Popi nina ees sulges Isand ukse. Ta kuulis, kuid Isand aeglaselt üle õue läks, värava lukust lahti keeras ja jälle lukustas. Siis jäi kõik vait.

Popi seisis mõne hetke kinnise ukse taga, pea viltu, üks kõrv pahupidi, ja kuulatas. Kuid ta ei kuulnud enam midagi. Siis pöördus ta tagasi.

Ta ei too täna liha, mõttes ta pettunult. Juba mitu päeva pole ta toonud. Kuid miks ta ei too? Tal oleks see nii kerge.

Ta tegi paar ringi ilma mingi otstarbeta toas. Ta küüned käisid kripa-krapa ruudulisel põrandal. Ta pikk händ ja terav nina jooksid peaaegu maad mööda.

Oli veel nii pime, et ta komistas ja oma kõveraid põlvi vastu asju lõi. Tundus vana naha ja mööbli lõhna. Aga peale selle tundus veel kõikjal Isanda sõbralik mälestus.

Oli alles liiga pime, jahé ja igav, et valvata. Popi pöördus tagasi oma madratsile ja tõmbus kerra. Oli nii hea lamada, iseenast soojendada, tukkuda ja unistada.

Nüüd lähéb Isand mööda tänavaid, mõttes ta. Palju

tänavaid, palju maju ja isandaid. Kuid ükski pole nii hea kui see maja ja see isand.

Ta avas teise silma ja vaatas üles. Väljas oli veelgi valgumaks läinud. Kaks rida ähmaseid ruutusid õhkus roosalt. Põrandal näisid varjud.

See on parem isand kui ükski teine, mõttes Popi ja sulges silma. Tema tarkusel pole piire. Ta lähéb välja tühja korviga ja tuleb tagasi, korv täis liha. Kes võib seda teha peale Isandal!

Popi avas jälle silma. Oli veelgi valgumaks läinud. Toas oli nii valge, et täistopitud krokodillinahk oli laes selgelt näha. Seal ta mustas, jalad laiari ja lõuad lahti. Kuid Popi teadis, et see oli surmud. Ja rahulikuna sulges ta jälle silma.

Või kas polnud ta näinud teisi isandaid! mõttes ta. Oma isand võttis ta vahel kaasa. Seal oli neid äraarvamata palju tänavail ja turgudel. Aga nad kõik olid nii tigeedad, et Isand ta nende pärast pidi ahelas hoidma.

Kuis oli ta nii hea Isanda saanud? mõttes ta. Ta oli ise hea, sellepärast oli tal nii hea Isand. Ta oli selle pälvunud. Tigeदैil tänavakoortel on ka tigeedad tänavaisandad.

Kuis oli ta siia juhtunud? Ta ei teadnud oma minevikust midagi. Talle näis, nagu oleks ta alati olnud. Ainult ta olemine lõppes äkki nagu mingi musta müüri ees.

Oma kasvamist polnud ta tähele pannud. Vaevall mäletas ta, et kord ta käpad olid olnud pehmemad ja selgroog painduvam.

See oli siis, kui maailm oli veel naljakas, kui ta asju ei suutnud elusast olendeist eraldada ja mööblilegi hända liputas. Kauge aeg, äraarvamata kaugé aegi!

Oli nii hea mõelda ja unistada. See oli peaaegu nii sama hea kui elada või veel paremgi. Sest unistusis oli Isand talle alati hea ja Huhuuale kurri, ning söögist ei tulnud ial puudu.

Ta ärkas äkki sellest, et kirp teda kesel selga puri. Ta lõi hambad vihaselt selja karvadesse. Siis sirutas ta ja haigutas.

Ta oli kaua maganud. Tuba oli täis heledat kullakarva valgust. Ülemine aken, milles oli kuus ruutu tinases raamis, oli lahti. Väljast kuuldus varblaste sirinat.

Popi käis paar ringi toas, nuusutas põrandat ja õhku, lähenes siis uksele ja tuli otsusele, et Isand polnud veel tagasi tulnud. Ta oli kauaks ära jäänud.

Popi kõndis edasi, kogu aeg terav nina põrandal. Näis, nagu poleks jalad pead kandnud, vaid pea jalgu vedanud. Ta riivas astjakirstu, lõuka ja raamaturiidi lõhnade piirkonda.

Vanad lõhnad, kuid igal hommikul ometi uued ja õpetlikud. Oli imelik, et väliselt samasugused asjad olid loomult siiski nii mitmesugused.

Läbi kirstu lõhnasid vanad tinataldrikud ja kannud. Lõuka juures lõhnas torupilli magu, pihid, nahklõõts ja kaks suurt õllekruusi, kumbki omal viisil. Raamatuis oli naha, koi ja juudi lõhn.

Kuid kõige paremad lõhnad tulid ometi köögist. Ja Popi jooksis oma nina taga ajades sinna. Ainult ta pikk häänd viksatas poikvele jäänud ukse vahel nagu siug.

See oli kõrge ja kitsas hoone, mille keskel oli neljakanaliline lõugas, millest alt lai ja ülal tikka kitsamaks ja kitsamaks minev korsten otsejoones üles tõusis. Lõukas mustasid raudkolmajalad, pannid ja nõrgised orad.

Popi tõstis koonu ja liigutas märgi sõõrmeid. Lõhnas nõgi. Läbi korstna lööri kuulduks siingi varblaste sirinat.

Ka siin oli palju kasutuid lõhnu, mis ei tähendanud rooga ega üldse midagi. Ka siin oli Isand tina ja vaske sulatunud ning kõrte keelnud, mida ta ise ei söönud ega teistelegi pakkunud.

Ka siin oli rohelisti retorte, lähkreid, loope, tinapudeleid, kruuse, pika varrega pisukesi panne ja palju muud raudkraami.

Kuid siin-seal imbus õrn juustu, rasva ja liha lõhn poti kaane vahelt. Köögi laud hoovas lõhnu, mis panid Popi sõõrmed ägedalt liikuma ja südame kloppima.

Siis tundis ta äkki jälle maa, rohu ja vee lõhna: nurgas suures vitiskorvis olid segamini kõrvitsad, melonid, lillkapsad, artišokid, porgandid ja tomatid.

Popi süda läks vesiseks ja ta lahkus köögist. Ta jäi keset tuba seisma, nagu oleks katsunud midagi meenutada, mis oli ununud.

Akki liigutas end Huhuu, ja nüüd tuli Popil meelde, mis ta oli unustanud: Isand polnud kodus.

Huhuu liigutas end jälle, ning Popil tuli kohe teine mõte: Vahest on Isand tagatoas, magab või istub laua juures ja on vait? Ning ta läks sinna.

Selles toas olid hoopis teistsugused aknad kui eelmises. Need olid laiad piidad, mida täitsid loendamatuvär-

vilised, mitmesuurused ja mitmekujulised pisukesed ruudud tinastes raamides.

Kui päike heledalt paistis, siis langes valgus põrandale, seintele ja mööblile sinilillade, oliivroheliste ja košenill-punaste lappidena. Ja neis lappides võis näha inimeste päid, voonakesi, lillesid ning tähti.

Ohtupoolikul tuli Popi sija end soojendada. Iga värvilapp andis isesugust sooja. Popi tõstis koonu ja vaatas plüüsilmil klaase. Talle näis, nagu oleks iga värv ise viisi lõhnanudki.

Toa ühes nurgas punase baldahiini all, millest rippusid tolmused tupsidega nõõrid, oli Isanda voodi. Muu osa tuba oli peaaegu ääreni täis mööblit.

Siin oli kõike humnikusse kuhjatud, nii et sammu ei saanud astuda: mosaiik-ustega kappe, nahktoole ja vanu kellasid, mis näitasid tunde, päevi ja kuid, maa- ja taeva-kaartidega.

Siin oli spinette, kitarre ja noodipulte, raudkaantega muistsed raamatuid, kiivreid ja mööku, klaasist ja metallist peegleid, vaipu, palju ja kuld- ning purpurkuubi.

Ja laest rippus kullatud laevamudel: mehed istusid kahes reas laevatael ja mastikorvis seisis mees punases fessis ning näitas kaugele. Meeste keskel keset tekki istus kuningas troonil, kroon peas, õun ja valitsuskepp käes.

Seda mudelit vaates Popi tihti, nina üleval ja kõht peaaegu vastu maad. See oli igatahes midagi tõelist, midagi olevat, millel oli olemuskohtane lõhn.

Aga selles toas oli ka palju peltust ja valet. Võiks öelda, siin oli otse viirastusi ning unenägusid.

Siin oli isandaid, kes ometi polnud isandad. Oli vööraid koeri, hobuseid ja linde, kes ainult näisid olevat. Ja siin oli roogi, mis ei äratanud kellegi isu. Nende olemus oli niisama tühine ja petlik kui unenägudes.

Nad olid nimelt seintel, lõuendil, kestendavais kuldraames.

Siin olid pildid, mis esitasid seinu, täis roogitud loomi, sisikondi, kopse, keeli, päid ja nahku.

Siin olid laudad tallede, hanede, luikede, kalkunite, haugide, forellide, lutsude, angerjate ja merivähkide virna all.

Ja siin olid korvid nagu küllussarved, täis tomateid, peterselli, küüslauku, spargleid, artišokke, kõrvitsaid ja lillkapasid.

Kuid siin olid ka veel pildid viinakobarate, kabjulistest faunide ning põgenevate nümfidega.

Ja seinavaip esitas jahi: noormehed mandoliinide ja neitsid tuulindudega, õhus paabulinnud ning papagoid.

Ja siin oli pilt kirikute, tuulikute, saameeste ja raagus metsaga jaise soo rannal, mida pettis õhuke lumi.

Ning seal pimegas nurgas mustunud kobrus lõvend, mis esitas vävallengu nahkhirte, põislendajate, mulkude, tiibangerjate ja ninajalgsetega.

Kõik viirastused olid oma paigul, kõik unenäolised isandad naeratased seintel, aga tõeline Isand polnud siin.

Popi lähenes voodile. Ta nuusutas Isanda argikuube ja ta öömütsi ning liputas neile hända. Nad meenutasid talle nõnda Isandat, et ta silmi sulgedes teda lõhna järgi nägi.

Kuid see oli ometi paljas kujutlus ja pettus. Ja Popi tuli jälle kurvalt eestuppa.

Päike paistis läbi pudelipõhja-taoliste ruutude. Huhuu puuri ümber värises kuldne tolm. Oli vaikne.

Varblased ei siristanud enam. Ja — korraga tundus Popil öudne.

Ta hakkas kärtsitult tuba mööda edasi-tagasi jooksuma, ühtesoodu nuuksudes, nagu üksijäetud laps.

Miks ei tule Isand? Kuis ta. Miks ei tule Isand? Kuhu on ta jäänud? Ta pole ial nii kaua ära olnud. Kuis ta on? Kuis ta on?

Siis istus ta madratsile, tõmbas hännaga enese ümber, kuulatas, nuuksus vahetevahel tasakesi ja väristas nahka piha ümber, nagu oleks tal külm olnud.

2

Isand aga ei tulnud. Aeg kulus, juba oli keskpäev möödunud, kuid ta ei tulnud. Päike pöördus teisele poole, ainult lüügi riivasid ta kiired veel ähmaseid aknaid, kuid Isand ei tulnud ikkagi veel.

Huhuu kõndis ägedalt puuris edasi-tagasi. Nähtavasti piinas teda nälg. Ta lõgistas puuri pulkade kallal, ulatas siis käe küünarpeani välja, korjas salatilehti ja pistis aplalt suhu.

Kui imelik ta oli, kui seal kükitas: nagu vastu puuri pulki ja kaks kõhna kätt välja sirutatud, nagu vana naine, kes kangast seab.

Popi vaatas pilusilmil oma seltsilise poole, pea maha painutatud. Ta silmad käisid Huhuu käte järel. Kes on Huhuu? Kuis ta eneselt mitmendat korda.

Ta tundis ennast — ta oli Ise. Ta teadis ja tundis ka Isandat. Ta teadis ka teisi vööraid koeri ja vööraid isandaid. Aga kes oli Huhuu?

Seal ta istus, salatileheke käes. Ta sõrmed olid kõhnad, õrnad ja süsimustad, nagu oleksid tal peened nahkkindad käes olnud.

Kõrbhallid karvad katsid kogu ta keha. Ta juuksed kuklas olid püsti, sest ta hoidis tihti sealt käega kinni, nagu oleks tal peavalu.

Isegi ta nägu oli karvane, ja sellepärast ei saanud ial aru, mida ta mõttes, kas ta rõõmus või kurb oli. Liikumata võis ta tundide kaupa kurbade silmadega vaadata.

Ta oli kahtlemata halb. Mitte muidu poleks Isand teda puuris pidanud. Ial ei võetud teda kaasa, ja ta ei teadnud tänavalist, turgudest ning teistest isandaist vist mitte midagi.

Ta polnud seda väärt, otsustas Popi. See on talle paras, et ta puuris oli. Roogagi anti talle palju halvemat kui Popile: salatit, õunu ja muud mittesöödavat.

Kuid ometi oli Huhuu nii Isanda sarnane: ta kõndis kahel jalal ja tal olid sõrmed. Kes ta oli? Kas mõni teine isand? Üks kuri ja tige isand, keda peab kinni pidama?

Nälg vaevas Popit. Ta tõusis, läks oma saviastia juurde ja võttis sealt kondi. Selles polnud liha, kuid närda võis seda ajaviteks ometi.

Ta näris mõne silmapilgu põrandal kõhuli lamades ja esimeste käppadega konti hoides. Kuid sellest tuli ainult vesi suhu.

Siis jättis ta kondi sinnapaika, tõstis koonu ja vaatlus aknaid. Ta südant pigistas valu ja mingi hirmus aimus.

Korraga läks päike pilve alla. Tuba muutus esmalt kol-laseks ja siis tuhakarvaliseks. Kuuldus, kuuis tuul paar korda korstna lõõris tõmbas, ja siis rabises kaks-kolm suurt piiska aknaruudule.

Popi nuuksus kõvemini ja kergitas vaheldumisi esimesi käppi, neid konksu tõmmates, nagu oleks ta jää istunud.

Mõni silmapilk jätkus seda igavat ja jahedat vaikust. Kuuldus ainult Popi peen ning õrn vingumine.

Huhuu istus ja kuulatas. Siis äkki turtasatas ta, hüppas kaks korda neljal küünarnukil, peatus, kuulatas, prahvatas kõledalt naerma ja hüppas jälle, nii et luud kolksusid.

Hirmunult tõmbas Popi laiad taksikõrvad ligi pead. Kui öudne, kui öudne oli! Kus oli Isand?

Siis hakkas Huhuu püstitalu puuris edasi-tagasi jooksuma, kättega kord ühest, kord teisest pulgast kinni haarates ja neid võngutades.

Hõredad kollased pilvelordid ruttasid päikesest mööda, toa valgustus muutus igal hetkel. Popi nägi ses tuhkses videvikus ainult, kuis Huhuuud nagu musta varju edasi-tagasi heideti.

Siis raksatas äkki puuri uksepeel. Huhuu peatus silmapilgu — ja kuuldus, kuis tuul vastu aknaid lõõtsus. Siis tõukas Huhuu ust, — see läks tasa pärani lahti.

Huhuu oli ehmunud, ta polnud seda oodanud ega teadnud, mis teha. Siis lähenes ta avausele, istus lävele, väga ettevaatlikult ja tagasihoidlikult, kättega piidast kinni pidades.

Popi vaatas oma madratsilt hirmunult tema poole, poolistuli, tagasääred konksus, küür seljas ja karvad püsti.

Huhuu istus ainult hetke seal imestades. Siis ajas ta rinna ette, vajutas lõua vastu rinda, tõmbas hanna kõvaks ja astus puusast kinni hoides kaks väikest sammu Popi poole.

Ja siis korraga turtasatas ta ja näugus ning hüppasi!

Popi vajus ulguva kerana astjakirstu alla. Sinna jäi ta lõmitama, sest kirstualune oli madal. Ta süda lõi nõnda, et küüned põrandakivil rabisesid, kuigi ta ise oli liikumatu.

Esmalt oli mõni silmapilk vaikust. Siis kuulis ta, kuis Huhuu pehmeil käitel põrandal kõndis, siis peatus ja vait jäi.

Popi roomas tasakesi kirstu ääreni, nii et silmad ulatusid nägema.

Väljas oli õhtu jõudnud, toas oli videvik.

Keset hämarat tuba kükitas Huhuu ja sõi salatilhte, mõlema käega sellest kinni hoides. See lõppes otsa. Siis vaatas ta ümber ja nägi suurt purpurset vaipa, mis oli visatud üle tagatuppa viiva ukse.

Ta lähenes vaibale, katsus sõrmedega narmaid ja rapasas siis käega. Vaip langes alla ja peitis enesega Huhuu. Ta vassis selles mõne silmapilgu hirmunult, pääses siis vabaks ja taganes, kogu aeg umbusklikult vaiba poole piitudes.

Ta hakkas jälle toitu otsima. Ta leidis laualt mõne lillona ja sõi need. Siis juhtus ta kõõgi lävele, ja kohe oli ta aedvilja-korvi kallal.

Popi kuulis, kuis ta porgandeid puri. Siis aga näis talle teine nõu tulevat. Ta sikutas korvi vangupidi tuppa ja lükkas ümber. Kõrvitsad, melonid ja tomatid veeresid põrandal laiali.

Ta istus nende keskel ja sõi vaheldumisi õuna ning lillkapsast. Popi oli tast ainult mõni samm eemal, lõug vastu külma põrandat vajutatud ja teine esimene käpp teisel pool lõuga.

Ta mõtted olid hirmu pärast segi. Ta vaatas Huhuu poole violetsele silmadega, karvad kuklas püsti.

Varsti jättis Huhuu söömise ja hakkas suurt kõrvitsat põrandat mööda veeretama. Hämaras toas kuuldus ainult kõrvitsa nagin ning Huhuu paljaste jalgade müdin.

Siis veeres kõrvits laua alla pimedasse ja Huhuu kaotas ta. Ta peatus. Tuba oli hämar, ja ta näis seda kartvat.

Tagatoa aknast hõõgus õhtukuma läbi punase klaasi. See tuba oli õhtuti valgema ja sealt voolas lahtise ukse kaudu eestuppagi kahvatu valgusjoon.

Huhuu jäi umbusklikult lävele seisma. Siis astus ta mõne sammu, ja Popi nägi, kuis ta peen karvatu händ uksepiida taha kadus. Siis kuuldus riiete kahinat ning Huhuu üksikut naerukatset, ja siis ei kuuldunud enam midagi.

Popi ootas kaua hirmust põksuva südamega, kuid kõik jäi vait. Siis roomas ta tasakesi kirstu alt väija ja lähenes kartlikult tagatoa lävele.

Läbi kirju akna imbus kitsas joon tumepunast ja tumevioletset ehapuna. Purpurist baldahhini all Isanda voodil istus Huhuu, Isanda öökuub seljas ja öömüts peas, kuue kaelus üle kõrvade tõmmatud, ning magas.

Popi vaatas teda mõne silmapilgu liikumata, koon voodi poole tõstetud. Siis taganes ta tasakesi jälle kirstu alla ja roomas värisedes kaugemasse nurka.

Tema väikesed ajud olid segi minemas. Mingi uni, mingi

jamps toimus ta ümber, tema aga lõmistas kiristu all, koldesest värisedes.

Mis oli juhtunud? Ta ei teadnud seda isegi. Kuid midagi

õudset, midagi arusaamatut oli liikvel. Kunas ja kuidas oli see juhtunud? Popi katsus meelde tuletada: Isand oli kodunt ära läinud, ta oli istunud ja Isandat oodanud. Siis läks päike ära, tuul tõusis, tuba oli kollane, Huhuu hüppas puuris —

Kuid mis oli siis sündinud? Mis oli sündinud kollases hämaruses? Kes oli rullinud purpurset vaipa, kes veeretanud kõrvitsat pörandal?

Kus oli Huhuu? Oli see Huhuu, kes istus baldahhiini all, kollane kuub seljas ja punane mits peas?

Toas oli kottime, väljas niisama. Tuul löötus vastu aknaid ja seinu. Siis hakkas vihma rabisema, esiti harva ja siis tihedalt, mitu tundi.

Kus oli Isand nüüd? mõttes Popi. Kuhu on ta läinud? Kuhu on ta jäänud? Kas ta tuleb?

Ja kogu öö läbi valvas Popi külma seinä ääres, vabiseses külma ja hirmu pärast. Ta kuulas vihma kurba rabinat ning ootas Isandat. Isand aga ei tulnud, ei tulnud ialgi enam.

Alles hommiku koidikul suikus Popi silmapilguks. Ja ta nägi und:

Oli õhtu, ja tema oli ühes Isandaga teel koju. Taevas oli tuhhalles madalais pilvis. Tänavad olid hämarad ja läksid silmnähtavalt hämaramaks.

Popi ei teadnud, kust nad tulid. Nad olid juba väga kaua teel. Tänavale järgnes turg ja turule tänav, kuid kodu ei tulnud ikkagi veel.

Popi vantsis väsinult, ühelt kõveralt jalalt teisele vaarides, neid lõputuid mudaseid tänavaid. Oli nii imelik, et kõik nii hall ja tühi oli.

Isand läks ta ees, pea kummaras ja küür seljas. Ta astus väsinud sammul, Popit nõõri otsas talutades, taha vaatamata ja peatumata.

Kui väikeseks ja kõhnaks oli Isand jäänud! Ta must kuub lohises maad mööda ja ta pead polnud nahkmütsi all nähagi.

Popi väsis ikka enam ja enam. Ta jäi Isandast ikka kaugemale. Ta nõör tõmbus sirgeks ja Isanda käsi paindus kaugemale taha. Isand ise aga sammus peatumata ja vaatamata.

Popi vaates õhtuhämaruses Isanda kätt. See oli väike ja karvane. Ta sõrmed olid süsimustad ning pikkade küüntega. Ja korraga tundus Popil nii õudne.

Kust nad tulid? Kuhu nad läksid? Ja kes talutas teda nõõri otsas? Oli see Isand?

Nimetu hirm haaras äkki Popi südame keset halli hingetut tänavat. Ta vabises üleni ega jõudnud enam minna. Kuid eesmineja sikutas teda kaasa, taha vaatamata ja peatumata.

Nii läksid nad veel mõne sülla. Popi nõrkus ikka enam ja enam, nii et ta peaaegu järel lohises. Ta kaelus surrus kurku ja nakk otsmikul läks volti, nii et tal raske oli silmi lahti hoida.

Siis äkki mõistis ta koledas hirmus: ei, see polnud Isandi! Ja ta lõi käpad vastu ning ta kütüned kriiksatasid kivil. Nõör pidi ta pea otsast kaksama.

Siis käänas eesmineja esimest korda pead ja vaatas taha, ning Popi nägi tema nägu —

Hädaldava kisaga kargas Popi astakiristu alt keset tuba, üleni vabiseses. Ja samal hetkel nägi ta Isandat seisvat tagatõa lävel, käega uksepidast kinni hoides, argikuub seljas ja öömüts peas.

Mõne lühikesse hetke vaatas Popi teda uimaselt, minutise rõõmu riivatud. Siis aga tõusid karvad ta kuklas äkki ja ta silmis kujunes ääretu hirm.

See oli seesama, keda ta oli näinud unesi!

3

Sellest päevast algas nende ühine elu. See oli tõde, viirastuslikum kui uni, ja uni, hirmsam kui tõde.

Popi ei teadnud, kus lõppesid elu piirid ja kus algas unenägu. Ta ei usaldanud enam kedagi ja elas päevast päeva, vabiseses kahe äärmuse vahel.

Hommikul ärghates, kui päike tuppa paistis ja ta ennesses uut elujõudu tundis, oli tal veel lootust ärghata sellest jampsiist.

Endine Isand tuleb koju, mõttes ta, võidab Huhuu, paneb uuesti puuri, ja õnnelik elu algab jälle.

Kuid see oli paljas unistus. Varsiti kuulis ta Huhuu räuskamist teisest toast, ja peatselt ilmus see isegi lävele.

Tal oli peaaegu iga päev ise ülikond. Ta avasapid ja pööras kiratud pahupidi ning ajas enesele selga, mis meeldis.

Tundide kaupa ehtis ta end peegli ees nagu laps mängides. Ta asetas kolm peeglit nurka, servad koos, ja vaatles edvistades end kord eest, kord tagant.

Ta kallias enesele juukseõli selga ja hõõrus oma põski nagu naine, kes mingib. Siis käänas ta selja peeglile ja püüdis oma kukalt näha, silmad pahupidi.

Ta oli õnnelik ja rõõmus nagu laps. Neil hetkil oli ta leplik, ja Popi võis kartmatult pörandal söögijäätumiseid nuuskida. Huhuu ei lasknud siis end millestki segada.

Ta maitse rõivaste valikus oli kõige imelikum. Ta ajas vahel kolm ülikonda pealiti, või ta pani kasuka alla ja särri peale, või siis ilmus ta jälle täiesti alasti, ainult kübar peas ja pitskrae kaelas.

Ta tuli vahel rüütli mustas sametkuues, kroogitud käiste, tressitud kaeluse ja suurte lätkivate nõõpidega, põueoda vöö.

Või ta oli vahel kui kometinäitleja, tumepunases kuues, millele suur kõht ette õmmeldud, ning helepunases kolmeharulises kübaras, mille harudes kuljused kõlisesid.

Või ta tuli, ehitatud kui kuningas laevamudelili: purpurmantliis, piibrinahkse voodri ja lohiseva hännaga, keed kaelas.

Siis jälle ilmus ta äkki kui tõusnud surru, kolletanud linarüüs, must rist rinna kohal ja peakott laubale tõmmatud.

Kuid ometi oli ta rõivaste kandmises korratu. Ta käris-tas rõivad lõhki, rebis nad tunni pärast seljast ja unustas pörandale.

Ta leidis muid asju, mis teda huvitasid.

Kõigepealt ta söi. Ta avas köögikapid ja võttis esile söögikiristudest, mis kätte sai. Ta krõbistas karaskeid ja biskviite. Mis üle jäi, pillas ta pörandale. Ja meist toitis end õnnetu Popi pimedail õil tasakesi, seinäääri liikudes.

Peamiselt söi Huhuu aga aedvilja. Siis toppis ta põse täis lehttubakat ja muid vürtse. Need meeldisid talle. Ta suu hakkas vett jooksuma, ja ta sülitas kui meremees.

Ta päev kulus mängudes. Ta kogus purpurist vabale heledaid pallikesi, kunstasju, lauariistu ja hellmeid.

Neid võis ta tundide kaupa pihus veeretada nagu laps nippikive.

Ta istus vahel ka laua taha tööle. Aga tal polnud endise Isanda püsiust. Ta lõi katki prilliklaasid, murdis jala pealt gloobuse ning rebis raamatud lõhki.

Ta istus pörandal ja rullis pärgamendi lahti, aga selle asemel, et silmadega uurida, katsus ta seda hambaga. Ja ta viskas rulli kõlbmatuna eemale.

Siis kangutas ta lahti suure seinakella. Ta murdis ära tunninäitajad ja rebis masinavärgi välja. Käsi silme ees hoides uuris ta pisukesi rattaid ning kistavarsi.

Ta lõhkus ja hävitas. Ta rikkus pildid, aknad ja peeglid. Ta kiskus seintelt alla ja laegastest välja, mis aga suutis, kuid ei pannud enam midagi tagasi.

Ta meenutas kõigiti Isandat, ja ometi oli ta midagi hoopis muud. Ta oleks võinud olla hea ja tark, kuid ei tahtnud seda. Sest ta oli juba kord tige ning halb.

Kõige hirmsam oli ta aga õhtupoolikul, kui mängust väsis. Siis hakkas ta Popit piinama, ja tema tagedusel polnud piiri.

Ta kihutas teda tuba mööda taga, pildus köögiriistadega ning torkis mööbli alt raudoradega välja.

Ta lõi talle keppiga pähe, kallias vedelikke kaela ja pistis ta kõravad täis aukusid. Popi ainult vingus ta käes hirmust ning valust.

Ta katsus vahel küll vastu panna. Ta klähvis kiristu all vihasselt haukuda ja lõi hambad larinal orasse, millega Huhuu teda torkis. Kuid kõik oli asjata.

Tema ainus päästepeik oli asfjakiristu alune. Kuid see oli liiga madal, nii et ta jalad seal all veelgi kõveramaks kasvasid. Et ta tihti liiga ruttu pidi sinna põgenema, siis kulusid karvad ta kuklast ja seljast, ning tema nahk oli kopras.

Ta sai viletsalt süüa ja kannatas päevade kaupa hirm-sat jannu. Ta magamine oli rahutu ning täis hirmu, sest et uni tõelust täiendas.

Ja tema aju pimenes. Ta mälu jäi väga nõrgaks, ja ta ei suutnud enam vahet teha mineviku ja oleviku, tõe ning viirastuse vahel.

Ta kaotas sideme endisega. Tal oli veel hämar mälestus mineviku õnnelikust elust, Heast Isandast ja kaugest Kuld-sest Ajast. Aga see oli viirastuslik, oli niisama nagu uni ning pildid.

Millal oli ta näinud Head Isandat? Sellest oli ääretu aeg, kui ta läks. Oli see täna, eile, kuude või aastate eest?

Ta unustas ikka enam ja enam Hea Isanda hääle ja näo. See muutus uduseks ning kadus kui kauguses.

Üksnes unes nägi ta teda veel selgemalt. Ta nägi tema lumivalgeid juukseid ja pehmet naeratust. Ta ärkas, ja talle näis, nagu oleks Hea Isand teda hüüdnud.

Aga kui ta täiesti virgus, siis nägi ta ainult tõelust: Kurja Isandat ja rüüstatud tuba.

Ta ootas vahel veel kedagi tulevat. Ta ei teadnud, kas Isandat või keda. Ta kuulis mõnikord koguni häält üle müüri ja puukottade klobinat tänaval. Kuid keegi ei tulnud.

Ja ta leppis uue Isandaga. Ta oli harjunud kedagi kartma ja austama. Ta oli vana, haige ning ogar. Temale sai selleski Isandast.

Ta teadis küll, et see oli õigupoolest Huhuu. Kui ta seda enam muust poleks tundnud, siis vähemalt lõhnast.

Kuid ta kaotas usu lõhnadesse, nagu oli kaotanud selle muusse. Ta haistmismeel läks sandiks, ja ta eksis lõhnades. Kõik oli petlik maailmas, isegi lõhnad!

Ta vahetas ära mõlemad Isandad. Oieti sulasid nende olemused ühte. Need olid ainult sama isiku kaks poolt.

Ja nagu ta oli imestlenud kord endise Isanda tarkust, headust ja ilu, nii imestles ta nüüd uue Isanda kurjust, tuju-kust ning inetust.

Peaegu kõik tegi uus Isand vastuoksa, võrreldes endisega, kuid omelt peitus selleski salatud tarkus ning saavutamatu osavus.

Kui endine Isand oli ukse kaudu läinud, tegi nüüdne seda akna kaudu. Ta hüppas lauale, liikkas akna lahti ja kadus. Popi jäi imestledes keset tuba ootama.

Ta võis vahel tundide kaupa õues olla. Mis ta seal tegi, seda ei teadnud Popi. Igatahes näis talle see niisama saladuslik ja tähtis olevat kui endise Isanda äraolek kodunt.

Huhuu tassis vahel riideid, raamatuid ja patju õue. Asemele tõi ta õnest halge, tühje ankruid ja telliskive.

Ta täitis kiristud õlgedega ning ammutas aknast kapaga vett sisse.

Tal näis olevat teiststugune arusaamine asjade väärtusest. Ja ta muutis tubade lõhnad põhjalikult.

Ta jäi vahel kauaks ära, ja toas oli hääletu. Siis hakkas Popil ta järele igav. Ta oli rahutu, ta jooksis ühest toast teise ja nuuksus nagu endise Isanda järele.

Ta oleks tahtnud, et ta oleks tulnud ja teda kas või löönud, kui ta aga ainult ei oleks pidanud üksi olema.

Mis aga kõige imelikum: ka uus Isand näis Popi eest hoolitsevat. Ta tegi seda küll oma kalgilt ja tujukal kombel, kuid Popi oskas seda hinnata.

Nimelt tõi ta kord liha.

Ta oli kaua ära, ja kui ta tagasi tuli, oli tal võõras turukorv kaasas. Selles oli aedvilja ja leiva all päntsakas verist liha.

Huhuu kummutas korvi põrandale, ehmus verest ja läks eemale. Popi aga haaras liha, puges kirstu alla ja näsis seda mitu päeva.

Sellest päevast peale tõusis Huhuu väärtus Popi silmis, ja ta mõistis, et see oli tõesti Isand.

Peagi pärast seda ronis Isand veel kord üle müüri. Aga ta tuli varsti tagasi, ja tänavakoerte käre haukumine saatis teda.

Ta kuub oli narmastes, nahk lõhki ja ta käpad jätsid veriseid jälgi, kuhu nad puutusid.

Ta ronis kõige üksildasemasse nurka. Seal ravitses ta kaeblikult urisesdes oma haavu ja oli kaua haige.

Siis tundis Popi, kui lähedal ta temale oieti oli. Ta lähenes talle oösiti ja hommikuti nagu endiselegi Isandale, et oma haletusust ja kaastunnet avaldada.

Isanda sinihallid karvatud silmalaud olid kinni, kuid ta hingas nii tasa, et ta uni näis põgus ja erk. Ta näol oli sügav tõsidus ja ta lohkus põsed olid imekurvad.

Ja Popil hakkas temast hale. Ta muretses nagu vana teener oma jälle lapseks saanud härra eest. Kui vanad ja vaevailsed olid nad mõlemad! Kui üksikud ja maha jäetud!

Nende elu muutus veelgi kurvemaks. Päevad olid tühi-kesed ja päikesekehvad. Hommikust õhtuni sadas küllma vihma.

Popi värises madratsil. Huhuu oli enese vaipadesse mässinud, oli kohmetu ja kange mängima, istus lõdisesdes ning tuimalt enese ette vahtides.

Ühel päeval leidis ta köögist väikese ankru ja veeretats tuppa.

Ta pani kõrva veereva ankru vastu ja kuulatas, — sees

suises. Ta nuusutas tapiaku, — oli ineraske, magus ja uimastav lõhn. Siis kangutas ta tapi eest.

Sellest päevast peale hakkas ta jooma. Tal polnud enam muud muret ega muud rõõmu, kui aga pea läis saada.

Ta ärkas hommikuti, pea pohmelusest raske, karvad kõhnal näol püsti ja silmad punased. Siis tõstis ta ankru suu juurde ja võttis tihedate söõmudega, kuni tuju heaks muutus.

Varsti hakkas ta tantsima ja tralli lööma. Ta kargles ja kepsutas, kuni väsis. Siis istus ta jälle põrandale, tõstis ankru ja jõi, nii et punane viin kahes joas põski mööda jooksis.

Ja joohnuna jäi ta magama, ankur süles, käed ankru ümber ning nägu naerul.

Nii meeldis ta Popile. Säärasena meenutas ta kedagi teist, kes oli samuti õhtuti tule juures istunud, kannu tõstnud, muhelnud ja enesega rääkinud.

Nüüd ei kartnud Popi enam Huhuuud. Nad magasid ühes ja soojendasid teineteist. Purjus Huhuu otsis Popi pead ja Popi lakkus ta käsi.

Nad joobusid mõlemad, Huhuu joomisest ja Popi peamiselt viina lõhnast, mis täitis kogu maja. Ja nad ei mäletanud enam midagi.

Kui üks ankur oli tühi, otsis Huhuu teise. Nüüd oli tal selleks eriline anne. Ta aimas lõhna järgi seda, mis tuju tõstis. Ta avas pudeleid ja tõmbas tapid eest — ning jõi.

Ühel päeval hakkas lund sadama, laia kui villa. Kahvatu kuma langes lakke, ja värvid muutusid. Läbi katkise akna hõõgus lume jahedus ja vaikne tuulehingus kandis räitsakaid rüüstatud mööblile.

Kaks vana joodikut tõstsid pead, — kõik oli nii valget!

Kuid kõigepealt: viin oli otsas. Vaevalt oli Huhuu pärast uinakut saanud alata, kui juba lõpp tuli. Ja ta tuigerdas kööki uut otsima.

Ta otsis kaua, kuid ei leidnud enam midagi. Ta pildus vana koli ümber ja pööras kõik pahupidi. Viimaks leidis ta mürgiselt lõhnavate kruuside ja kannude hulgast, kuhu endine isand oli oma keediseid valanud, ühe nõu.

See oli nelinurkne karrast kast, igast servast kinni joodetud. Kuid Huhuu arvates pidi siin viin olema. Ta arvas isegi selle lõhna tundvat. Ja ta tuli kastiga tuppa lagasi.

Sel päeval oli Huhuu seljas punane vateeritud vammus. Popi istus ta ees, koon üleval ja pikk händ vastu põrandat.

Huhuu püüdis kasti avada. Ta urgitses küünelga ja katsus hambaga. Siis tõstis ta kasti üles ja viskas vastu põrandat.

Kuuldus hirmus plahvatus ja leek tõusis laeni. Huhuu lendas vastu üht ja Popi vastu teist seina. Ning maja vajus müürinal pooleks.

1914.